

N:o 266.

Af herr **G. A. Ahlstrand**, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående försäljning af brännvin.

En af de ledande grundsatserna för lagstiftningen om försäljning af brännvin har af ålder varit, att inkomsterna af dithörande afgifter skulle komma den kommun till godo, inom hvilken försäljningen ägt rum, för att sätta kommunen i stånd att, utan att alltför mycket betunga sina invånare, på ett tillfredsställande sätt handhafva ordningens upprätthållande samt fattig- och sjukvården, hvilka bestyr, oaktadt de på grund af sin natur falla inom området för statens verksamhet, författningsenligt åligga kommunerna. Då emellertid 1855 års lagstiftning i ämnet medförde en brännvinshandelns starka koncentrerung i de mera tätt bebyggda samhällena, gaf detta anledning därtill, att omförmälda grundsatser modifierades så, att äfven kommuner, där sådan brännvinshandel, som lagstiftningen afser att ordna, ej idkas, finge del af de från denna handel fallande afgifter och vinster. Denna modifikation strider tydligen icke mot sagda hufvudgrundsats, under förutsättning att, såsom hittills förfarits, orterna för handelns bedrifvande få behålla full ersättning för sysslandet med försäljningen och för de drygare, ständigt växande utgifter till ordningsmaktens vidmakthållande, fattigvård och sjukvård, som enligt sakens natur blifva en följd bland annat däraf, att de i främsta rummet få vidkännas olägenheterna af brännvinshandeln och framför allt af utskänknigen. Ökningen i omförmälda utgifter utgör, synes det oss, ett fullgiltigt skäl, att ej, såsom Kungl. Maj:t gjort i årets proposition n:o 79, en gång för alla fastslå ett högsta belopp, utöfver hvilket en stads inkomster af dess brännvinshandel

ej må stiga. Med en dylik metod följer äfven den väsentliga olägenhet, att medel ej blifva beredda för att möta de betydligt ökade utgifter för allmän säkerhet, fattigvård och sjukvård, som vållas af sådana på dagordningen allmänt stående annekteringar af kringliggande landsbygd, som påkallas af hänsyn till nödvändigheten att i det allmännas intresse bota rådande bostadsbrist genom nedbringande af oskäligt uppdrifna hyror och skaffa egna, tillfredsställande hem åt mindre välloftade medlemmar af samhället. Vill man, såsom sig bör, undvika att äfventyra en stads förmåga att bestrida omförmälda ökade utgifter och på samma gång vinna det af Kungl. Maj:t eftersträfvade målet att förekomma öfverdrifna inkomster af stadens brännvinsförsäljning, synes den enklaste och riktigaste utvägen vara att, på samma gång en gräns sättes för de andelar af brännvinsmedlen, som vid första fördelningen odeladt tillkomma staden, låta denna få rätt att efter folkmängden dela med andra kommuner i riket det öfverskott, som återstår sedan statskontoret lämnat landstingen och hushållningssällskapen hvad dem tillerkänts. Detta är så mycket mer att förorda, som det ej kan vara riktigt att vid en dylik fördelning utesluta stadssamhällena från en förmån, hvilken tillerkännes dem omgifvande landsbygd, som ofta ligger långt aflägsen från den stad, från hvilken medlen komma. Denna tanke har äfven framställts och vunnit ganska starkt understöd inom kommittéer, som tid efter annan tillsätts för att yttra sina ändringar i sin brännvinslagstiftning.

Hvad nu yttrats föranleder mig anhålla:

att Riksdagen, med ändring af Kungl. Maj:ts förslag till § 25 i förordningen angående försäljning af brännvin, måtte besluta att åt denna § gifva följande lydelse:

De afgifter, som enligt denna förordning inflyta för rättigheterna till detaljhandel med brännvin äfvensom den nettovinst af rörelsen, som bolag enligt § 21 skall afstå, skola på följande sätt fördelas:

för stad, som ej deltagar i landsting:

sju tiondedelar, dock ej mer än hvad i den vid denna förordning fogade bilaga angifves såsom högsta andel, tillfalla staden;
återstoden insättes i statskontoret;

för stad, som deltagar i landsting:

fem tiondedelar, dock ej mer än hvad i nämnda bilaga angifves såsom högsta andel för hvarje stad, tillfalla staden;

återstoden insättes i statskontoret;

för landsbygdskommunerna:

hela beloppet insättes i statskontoret.

Af de andelar, hvilka sålunda ingå till statskontoret, skall statskontoret utdela:

till landstingen:

fyra tiondedelar och

till hushållningssällskapen:

tre tiondedelar,

dock att dessa andelar sammanlagda må utgöra, landstingets högst två millioner och hushållningssällskapens högst en million fem hundra tusen kronor.

Till grund för fördelningen mellan hushållningssällskapen skall läggas deras områdens folkmängd. Till grund för fördelningen mellan landstingen skall läggas landstingsområdenas folkmängd med iakttagande att folkmängden för hvarje landstingsområde, inom hvilket ligger stad, som ej deltagar i landsting, minskas med samma stads folkmängd.

Återstående medel fördelas af statskontoret efter folkmängden mellan samtliga kommuner i riket.

Om remiss till särskilda utskottet n:r 2 anhålles.

Stockholm den 4 april 1905.

Albin Ahlstrand.